

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра географії та природознавства

Проректор

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Шарин С.В.

25. IX

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

О 26 Соціально-економічна географія України
(шифр і назва навчальної дисципліни)

ОП «Географія»

спеціальність 106 «Географія»

10 «Природничі науки»

(галузь знань)

Факультет природничих наук

(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма Соціально-економічна географія України для студентів спеціальності 106 «Географія», галузь знань 10 «Природничі науки». „15” вересня 2020 р. – 22 с.

Розробники:

Закутинська Ірина Іванівна, доцент кафедри географії і природознавства, кандидат географічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії та природознавства

Протокол від “15” вересня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри географії та природознавства (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

“15” вересня 2020 р.

Схвалено науково-методичною радою факультету природничих наук.

Протокол від “23” вересня 2020 р. № 1

“23” вересня 2020 р.
Голова (Атаманюк Я.Д.)
(підпис)

© Закутинська І.І., 2020 рік
© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 10 Природничі науки (шифр і назва)	Дисципліни вільного вибору студента	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>106 Географія</u> Освітня програма: <u>географія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Реферат-доповідь на актуальну тему курсу (на вибір викладача)			
Загальна кількість годин – 90	6-й	-	
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		18 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
Індивідуальні завдання: __ год.			
Вид контролю: екзамен			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – **33%: 67%**

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни Основною метою навчального курсу є: формування знань у студентів-географів про економіко-географічне положення своєї держави, природно-ресурсний потенціал України, сучасну демографічну ситуацію, особливості розвитку її економіки та господарську діяльність населення України, про розвиток та розміщення провідних галузей господарства та міжгалузевих комплексів, особливості формування суспільно-географічних районів, про сучасні проблеми і перспективи розвитку господарства України.

Завданнями:

Важливим завданням навчального курсу є формування практичних навичок дослідження та аналізу стану соціально-економічного розвитку галузей та окремих територій України, визначення перспектив їх розвитку.

Компетентності:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов у професійній діяльності з географії або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та суспільних об'єктів та процесів.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.
- Здатність до ефективного комунікування та до представлення складної комплексної інформації у стислій формі усно та письмово, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні наукові терміни з географії та туризму.

Результати навчання:

- Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.
- Пояснювати особливості організації географічного простору.
- Аналізувати географічний потенціал території

- Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.
- Розуміння обумовленості якості, рівня і способу життя людських спільнот особливостями просторової організації політичної, економічної, культурної та інших соціосфер.
- Поглиблені знання про принципи структурної й функціональної організації географічних (в т.ч. рекреаційних) об'єктів, явищ і процесів, професійне володіння методами систематизації, типології та класифікації.
- Синтезувати та застосовувати знання теоретичних основ географічних наук для моніторингу і оцінки природних умов, розвитку економіки, населення та соціальної сфери країн та, України зокрема.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи соціально-економічної географії України. Україна на економічній та політичній карті світу. Предмет та об'єкт економічної географії України. Значення курсу, структура та завдання курсу. Цілі та завдання курсу в системі вищої географічної освіти. Визначні українські економіко-географи. Суспільно-географічне положення України. Сучасний державний та адміністративно-територіальний устрій, форма правління. Політико-географічне положення України. Господарський потенціал.

Тема 2. Історико-географічні аспекти формування території України та її господарського освоєння. Походження назви «Україна». Основні етапи формування сучасної державної території України. Історія формування території і розвитку економіки Слобідської України. Особливості історичного і економічного розвитку на період XIX-XX ст. Формування кордонів України в ході Другої світової війни. Сучасна конфігурація кордонів країни. Українська державна територія й етнічні землі

Тема 3 Етно - демографічні особливості України. Особливості українського етно- і націогенезу. Етнографічні територіальні відмінності. Сучасна демографічна ситуація в Україні. Динаміка чисельності населення України за статистичними показниками. Середня густина та щільність населення по регіонам України. Соціальна структура населення. Працересурсний потенціал. Структура та особливості трудових ресурсів України. Рівень забезпеченості трудовими ресурсами макрорегіонів і регіонів України та фактори, які впливають на цей процес. Структура зайнятості населення. Рівень зайнятості трудових ресурсів в окремих регіонах. Середня тривалість життя. Рівень освіти в Україні та по окремим регіонам. Особливості розселення. Регіони з найбільш високою концентрацією міського населення. Розміщення сільського населення по території України.

Тема 4. Національна економіка. Поняття "економіка України" та його економіко-географічні особливості та структура господарства. Секторальна модель економіки та суспільна організація виробництва. Чинники розміщення та форми просторової організації національної економіки. Сучасна динаміка ВВП. Економічні складові національної безпеки України.

Тема 5. Сільське господарство України. Сучасне сільське господарство, його складові. Вплив природних чинників на аграрне виробництво. Структура сільськогосподарських угідь та географія вирощування основних культур. Тваринництво. Зональна спеціалізація сільського господарства України.

Тема 6. Особливості суспільно-географічного районування України (за різними авторами). Характеристика економічних районів. Основи соціо-економіко-географічного районування. Ознаки району. Суспільно-географічне районування України. Основні суспільно-географічні макрорайони України (за О. Шаблієм, Ф. Заставним, М. Пістуном, А. Голиковим).

Склад і особливості формування території. Спеціалізація району. Історичні особливості формування і розвитку господарства району. Природно-ресурсний потенціал району. Демографічна ситуація. Георелігійна ситуація. Загальна характеристика господарства. Промисловість економічного району. Агропромисловим комплекс району. Умови та чинники розвитку і спеціалізації. Соціальний комплекс району. Транспортний комплекс району. Суспільно-географічні зв'язки з іншими районами України та зарубіжжям. Проблеми та перспективи розвитку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		П	Лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Основи соціально-економічної географії України. Україна на економічній та політичній карті світу.	20	2	2			16
Тема 2. Історико-географічні аспекти формування території України та її господарського освоєння.	20	2	4			14
Тема 3. Етно - демографічні особливості України.	10	2	4			4
Тема 4. Національна економіка.	20	2	2			16
Тема 5. Сільське господарство України.	10	2	2			6
Тема 6. Особливості суспільно-географічного районування України (за різними авторами). Характеристика економічних районів.	10	2	4			4
Разом	90	12	18			60
Усього годин за 6 семестр	90	12	18			60

5. Зміст лекційного матеріалу

№ з/п	Назва теми лекції	Зміст лекції
1.	Основи соціально-економічної географії України. Україна на економічній та політичній карті світу.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет та об'єкт економічної географії України. 2.Значення курсу, структура та завдання курсу. 3. Цілі та завдання курсу в системі вищої географічної освіти. 4. Визначні українські економіко-географи. 5.Суспільно-географічне положення України. 6.Сучасний державний та адміністративно-територіальний устрій, форма правління. 7.Політико-географічне положення України. 8.Господарський потенціал.
2.	Історико-географічні аспекти формування території України та її господарського освоєння.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Походження назви «Україна». 2.Основні етапи формування сучасної державної території України. 3.Історія формування території і розвитку економіки Слобідської України. 4.Особливості історичного і економічного розвитку на період ХІХ-ХХ ст. 5.Формування кордонів України в ході Другої світової війни. 6.Сучасна конфігурація кордонів країни. 7. Українська державна територія й етнічні землі.
3.	Етно - демографічні особливості України.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості українського етно- і націогенезу. 2.Етнографічні територіальні відмінності. 3.Сучасна демографічна ситуація в Україні. 4.Динаміка чисельності населення України за статистичними показниками. 5.Середня густина та щільність населення по регіонам України. 6.Соціальна структура населення. 7.Працересурсний потенціал. 8.Структура та особливості трудових ресурсів України. 9.Рівень забезпеченості трудовими ресурсами макрорегіонів і регіонів України та фактори, які впливають на цей процес.
4.	Національна економіка.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття "економіка України" та його економіко-географічні особливості та структура господарства.

		<p>2.Секторальна модель економіки та суспільна організація виробництва.</p> <p>3.Чинники розміщення та форми просторової організації національної економіки.</p> <p>4.Сучасна динаміка ВВП.</p> <p>5.Економічні складові національної безпеки України.</p>
5.	Сільське господарство України.	<p>1. Сучасне сільське господарство, його складові.</p> <p>2.Вплив природних чинників на аграрне виробництво.</p> <p>3.Структура сільськогосподарських угідь та географія вирощування основних культур.</p> <p>4. Тваринництво. 5.Зональна спеціалізація сільського господарства України.</p>
6.	Особливості суспільно-географічного районування України (за різними авторами). Характеристика економічних районів.	<p>1. Основи соціо-,економіко-географічного районування.</p> <p>2. Ознаки району.</p> <p>3.Суспільно-географічне районування України.</p> <p>4.Основні суспільно-географічні макрорайони України (за О. Шаблієм, Ф. Заставним, М. Пістуном, А. Голіковим).</p> <p>5.Склад і особливості формування території. Спеціалізація району.</p> <p>6. Історичні особливості формування і розвитку господарства району.</p> <p>7.Природно-ресурсний потенціал району.</p>

Денна форма навчання

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи соціально-економічної географії України. Україна на економічній та політичній карті світу.	2
2	Історико-географічні аспекти формування території України та її господарського освоєння.	2
3	Етно - демографічні особливості України.	2
4	Національна економіка України.	2
5	Сільське господарство України.	2
6	Особливості суспільно-географічного районування України (за різними авторами). Характеристика економічних районів.	2

7	Суспільно-географічна характеристика економічних районів України.	2
8	Торгівля в Україні.	2

Денна форма навчання

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначні українські економіко-географи (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	7
2	Суспільно-географічне положення України. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	16
3	Сучасний державний та АТУ, форма правління. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	14
4	Політико-географічне положення України. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	4
5	Господарський потенціал. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	16
6	Походження назви «Україна». Основні етапи формування території і розвитку економіки Слобідської України. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	6
7	Сучасна конфігурація України. (Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, підготовку до семінарського заняття)	4

9. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Екзамен (6 семестр)

Поточне тестування та контроль самостійної роботи			Екзамен	Сума
Тестове опитування за лекційним матеріалом	Оцінки за усні відповіді	Індивідуальне науково-дослідне завдання		

30	10	10	50	100
----	----	----	----	-----

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Базова

1. Білик Ю.Д. Економічні проблеми агропромислового комплексу України в умовах формування ринкових відносин / Юрій Дмитрович Білик. – К., 1998. – 200 с.
2. Гайдуцький П. І. Аграрна реформа в Україні / Гайдуцький П. І., Саблук П. Т., Лупенко Ю. О. та ін.; за ред. П. І. Гайдуцького. – К. : ННЦ ІАЕ, 2005. – 424 с.
3. Географічна енциклопедія України. – К. – У 3-х т. – 1989; 1990; 1993.
4. Географія Української РСР /За ред. М.Д. Пістуна, Є.Й. Шиповича. – К., 1982.
5. Географія: підручник для 9 класу загальноосвіт. Навч.закладів/ Й.Р. Гілецький, Р.Р. Сливка, Я.Д. Атаманюк, Р.Д. Чобан. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 208 с.
6. Голиков А.П. Вступ до економічної і соціальної географії: Підручник /А.П. Голиков, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Либідь, 1996. – 316 с.
7. Дністрянський М. С.Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики : монографія / М. С. Дністрянський; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана

Франка, 2006. – 479 с.

8. Дорогунцов С. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Підручник / Дорогунцов С. І., Т. А. Заяць, Ю. І. Пітюренко та ін.; за ред. дра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України С. І. Дорогунцова. – Вид. 3-тє – К. : КНЕУ, 2008. – 992 с. 31

9. Доценко А.І., Зінич В.Т. та ін. Регіональне розселення в Україні: стан та прогноз. – К., 2007.

10. Жупанський Я.І. Економічна і соціальна географія України : матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання / Ярослав Іванович Жупанський, І. Пушкар, І. Березка, інш. – Тернопіль : Астон, 1998. – 319 с.

11. Жупанський Я.І. Історія географії в Україні: навчальний посібник, видання друге, доповнене. – К, 2006. – 275 с.

12. Жупанський Я.І. Словник термінів і понять з географії / Я.І. Жупанський. – Чернівці: Технодрук, 2006. – 192 с.

13. Заблоцький Б.Ф. Економіка України: національна економіка України. / Б.Ф. Заблоцький. – Львів : Новий світ-2000, 2009. – 582 с.

14. Заставний Ф. Проблеми депресивності в Україні (соціально-економічної, екологічної, демографічної): Монографія / Федір Дмитрович Заставний. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2006. – 348 с.

15. Заставний Ф.Д. Географія України: в 2 кн. : навчальний посібник для вузів /Федір Дмитрович Заставний. – Львів : Світ, 1994. – 472 с.

16. Зеркалов Д.В. Транспорт України: Довідник / Д.В. Зеркалов. – К. : Основа, 2006. – 704 с.

17. Іщук С. І. Розміщення продуктивних сил (теорія, методи, практика). Вид.6-те. / Степан Іванович Іщук – К. : Європейський університет, 2004. – 216 с.

18. Качан Є.П. Розміщення продуктивних сил України: Підручник / За ред. проф. Є.П. Качана. – К. : ВД «Юридична книга», 2004. – 547 с.

19. Лозинський, Р. М. Мовна ситуація в Україні (суспільно-географічний погляд) : монографія / Р. М. Лозинський; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 502 с.

20. Людський розвиток в Україні: можливості та напрями соціальних інвестицій / За ред. Е.М. Лібанової. – К., 2006.

21. Масляк П.О. Географія України. – К., 2000. 33

22. Немец Л.Н. Устойчивое развитие: социально-географические аспекты (на примере Украины). – Харьков, 2003.

23. Огінський А. М. Національна система сільського господарства: вступ до загальної теорії і практики державного управління / Огінський А. М. – К. :ІАЕ, 1999. – 368 с.

24. Паламарчук М. М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії : Посібник для геогр.вузів / Михайло Миколайович Паламарчук, Олександр Максимович Паламарчук. – Київ : Знання, 1998 . – 416 с.

25. Пістун М.Д. Географія агропромислових комплексів України / Пістун М.Д., Гуцал В.О., Провотар Н.І.– К. : Либідь, 1997. – 198 с.

26. Пістун М.Д., Мезенцев К.В., Тьорло В.О. Регіональна політика в Україні:

суспільно-географічний аспект. – К., 2004.

27. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку / За ред. З.С. Варналія. – К., 2005.

28. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – У 3-х част.: підручн. / Валерій Петрович Руденко. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 552 с.

29. Руснак П.П. Економіка сільського господарства / Руснак П.П., Жабка В.В., Рудий М.М., Чалий А.А.; за ред. Ружа П. П. – К. : Урожай, 2006. – 477с. 32

30. Семененко В.І., Радченко Л.О. Історія України. – Х., 2000.

31. Стешенко В., Рудницький О., Хомра О., Стефановський А. Демографічні перспективи України до 2026 року / НАН України; Інститут економіки. — К., 1999. — 55 с.

32. Суспільна географія. Основи теорії / Укладач В.І. Єфименко. – К.: Шлях, 2006.

33. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії. – Одеса: Астропринт, 2001.

34. Трансформація структури господарства України / За ред. Г.В. Балабанова, В.П. Нагірної, О.М. Нижник. – К., 2003

35. Хомра О.У., Ожеван М.А., Петрова Т.П., Нагорний В.І., Примак О.Г. Трудова міграція громадян України. Біла книга. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2006. – 201 с.

36. Шаблій О.І. Основи суспільної географії : підручник для вузів / Олег Іванович Шаблій. – Львів: Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2012.

37. Шаблій О.І. Соціально-економічна географія України: Навчальний посібник / О.І. Шаблія. –Львів: Світ, 2000.

38. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки: Навчальний посібник / Л. А. Швайка – К. : Знання, 2006. – 435 с.

Інформаційні ресурси

39. Економіка України. Політико-економічний журнал. www.nbuv.gov.ua

40. Економіка України. <http://www.economy.com.ua/>

41. Державна служба зайнятості. <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

42. Державний комітет статистики. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

43. Міністерство економіки України. <http://www.me.gov.ua/>

44. Міністерство транспорту і зв'язку. <http://www.mtu.gov.ua/>

Бібліотеки:

1. Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка вулиця В'ячеслава Чорновола, 22, Івано-Франківськ, Івано-Франківська область.

2. Наукова бібліотека ПНУ ім. Василя Стефаника

вулиця Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Івано-Франківська область

3. Читальний зал центральної міської бібліотеки

вулиця Пилипа Орлика, Івано-Франківськ, Івано-Франківська область

